

Aktuální změny v charakteru integrace na finančních trzích[#]

Eva Ducháčková – Jaroslav Daňhel***

Začátek poslední vývojové dekády byl ve znamení posilování globalizačních trendů k mezinárodní a mezisekteriální integraci, ke koncentraci a produktové konvergenci na finančních trzích. Vývoj posledních let prokazuje erozi dosud jednoznačných trendů zejména v bankovním a pojišťovacím sektoru, hlavním modifikacím a změnám a jejich příčinám je věnován tento článek.

Období značné volatility v chování finančních trhů se všemi jeho negativními důsledky, mnohdy krizové povahy, charakteristické pro konec minulého století bylo na přelomu milénia vystřídáno o mnoho klidnějším několikaletým obdobím „great moderation“, znamenajícím umírnění hodnot rozptýlu hospodářských veličin vyspělého ekonomického světa a především významným hospodářským růstem při nízké inflaci.

Finanční krize v souvislosti se splasknutím cenové bubliny na akciových trzích na konci devadesátých let vyvolala v ostrém konkurenčním prostředí mimo jiné zvýšený tlak na globální koncentraci a integraci institucí, poskytujících finanční služby. Integrační trend započaly zvýšenou kooperací banky a pojišťovny a posléze se k tomuto procesu připojily i ostatní sektory finančních služeb. Přelom milénia byl tudíž v tomto ohledu ve znamení koncentrace akvizicemi a megafúzemi s optimistickým výhledem na dosahování dalšího hospodářského a růstu dalších synergických efektů z produktové konvergence především v rámci mezisekteriální integrace, což mělo svým dílem přispět i k dlouhodobějšímu udržení ekonomické stability a prosperity.

Respektování tohoto vývojového trendu znamenalo v této době pro finanční instituce především netradičními, zcela novými postupy reagovat na stále rostoucí a měnící se požadavky svých klientů, a to jak na vyšší kvalitu a komplexnost služeb, tak i na nové efektivní formy komunikace (prodej finančních služeb po telefonu, využívání internetu apod.), především na větší komfort a vysoký standard, který šetří čas klientům. Implementované netradiční klientské přístupy pak přinášely konkurenční výhody pro poskytovatele finančních služeb na straně jedné, a také vyšší stabilitu a klientskou bezpečnost na straně druhé. Důsledkem těchto v mnohém ohledu převratných procesů jsou dodnes přetrvávající významné změny ve vzájemných vazbách finančních institucí, které byly katalyzovány postupující deregulací, eventuálně i vhodným daňovým prostředím. Svůj pozitivní vliv měly i aktuální faktory: compliance pravidla, offshoring, opatření proti praní špinavých peněz, atd. Finanční sektor se tak v poslední dekádě postupně konsolidoval a

[#] Článek je zpracován jako jeden z výstupů výzkumného projektu *Změny v úloze a postavení odvětví pojišťovnictví a investičního bankovníctví v globální éře ve světě a v ČR* registrovaného u Grantové agentury České republiky pod evidenčním číslem 402/09/1507.

^{*} Prof. Ing. Eva Ducháčková, CSc. – profesorka; Katedra bankovníctví a pojišťovnictví, Fakulta financí a účetnictví, Vysoká škola ekonomická v Praze, nám. W. Churchilla 4, 130 67 Praha 3, Česká republika, <duchack@vse.cz>.

^{**} Prof. Ing. Jaroslav Daňhel, CSc. – profesor; Katedra bankovníctví a pojišťovnictví, Fakulta financí a účetnictví, Vysoká škola ekonomická v Praze, nám. W. Churchilla 4, 130 67 Praha 3, Česká republika, <danhel@vse.cz>.

koncentroval, dominanci na finančních trzích začaly přebírat v menším, koncentrovanějším počtu se vyskytující velcí hráči, multifunkční finanční skupiny a finanční supermarkety.

Z tohoto obecného pohledu ve stále se zesložitujícím globálním prostředí instituce operující na finančním trhu včetně bank, pojišťoven, investičních a penzijních fondů se tedy v rámci zvyšování své konkurenceschopnosti postupně vnitřně propojovaly, čímž se současně rozostřovaly předchozí tradiční pevné hranice mezi jednotlivými finančními sektory. Vznikaly nové integrované subjekty – nejprve bankopojišťovny a posléze multifunkční finanční konglomeráty s více či méně centralizovaným řízením. Pozitivní potenciál této finanční strategie zahrnoval nová pozitiva: diverzifikaci příjmů konglomerátu, úspory z rozsahu, snižování nákladů, diverzifikace rizika, eventuálně daňový štít, menší náročnost na sběr informací o klientech, menší náročnost na distribuční síť, společný marketing a efektivnější prodej produktů, efektivnější využití pracovníků a pracovišť včetně lepšího geografického pokrytí a v neposlední řadě rostoucí finanční a strategickou sílu integrované finanční instituce.

Těsnější spojování bank a pojišťoven, které představuje prvou etapu integračních procesů, bylo obecně předurčeno tím, že se obě instituce přes specifickou obou odvětví, tvořících páteř ekonomiky, ve vzájemných vztazích přirozeně značně prolínají. Banky i pojišťovny (je třeba zdůraznit, že zejména životní) jsou institucionálními investory v ekonomice. V bankách je prioritní přímá tvorba kapitálu, v případě pojišťoven je tvorba rezervních fondů sekundárním důsledkem poskytování speciálních pojišťovacích služeb. Při inkasování pojistného a výplatách pojistných plnění využívají pojišťovny v platebním styku banky, banky pojišťují svá podnikatelská rizika u pojišťoven a mnohdy bankovní investiční specialisté za pojišťovny investují pojistné technické rezervy uložené u bank pojišťovnami formou depozit, do jiných vhodných investičních instrumentů, spravovaných bankou a snižují tak rizikovost portfolia klientů pojišťovny, tedy snižují tržní riziko pojišťovny.

Prvotním impulsem pro počáteční etapu integrace bank a pojišťoven byla výrazná změna na straně klientské investiční poptávky, která se udála v devadesátých letech minulého století: preference občanů se ve struktuře investičních instrumentů posunuly směrem k dlouhodobým investicím, mimo jiné i k produktům životního pojištění, projevovala se tendence občanů a domácností přesouvat úspory z bankovních depozit do pojistných produktů více než u jiných aktiv.

I když při úvahách o poměru sil ve strategické alianci bank a pojišťoven je bankovní sektor celkem logicky tím ekonomicky významnějším a silnějším partnerem pro sektor pojišťovnictví, objektivně existující vysoká podobnost produktů bankovních a produktů životního pojištění umožnila ve své době zejména právě bankovnímu sektoru podílet se v integrovaných uskupeních na změně preferencí v investičním chování občanů v oblasti finančních služeb a bankám otevřela cestu na pojistné trhy, které v současnosti stále ještě zaznamenávají v rozvinutých tržních ekonomikách především zrychlený rozvoj životního pojištění. Bankéři navíc museli na přelomu milénia čelit relativnímu nasycování retailového bankovního trhu a snižování marží z bankovních obchodů při současném relativním růstu nákladů na získání nových zákazníků. Implementací strategické bankopojišťovací orientace se jim výrazně prostor pro nákladově příznivé získávání nových zákazníků rozšířil o okruh zákazníků do integrace vstupující pojišťovny, a to včetně komparativní výhody na trhu, v tomto případě zvýšení necenové konkurenceschopnosti v širší škále nabízených služeb (podrobněji v Daňhel, 2006) .

Současný rychlý rozvoj životního pojištění, jehož produkty jsou snadno adaptabilní do bankovních struktur, byl a stále ještě je katalyzován vedle rostoucí oblíbenosti dlouhodobějších investičních instrumentů současnými závažnými potížemi státních systémů penzijního pojištění založených na mezigenerační solidaritě a velmi obtížně se vyrovnávajících s aktuálním relativně rychlým stárnutím populace, které má ve vyspělých tržních ekonomikách charakter demografického šoku (Sigma, 2007). V tomto kontextu životní pojištění, v některých zemích i z tohoto důvodu daňově preferované, představuje v dlouhodobé perspektivě vhodnou tržně konformní alternativu financování postaktivního života lidí.

Pro komerční pojišťovnictví, pro které je v současnosti velmi aktuálním problémem finanční krytí důsledků přírodních katastrof a také nově se objevujících rizik (terorismus, změny klimatu, počítačové pirátství, nemoci SARS, BSE, atd., blíže viz Daňhel, 2005) nabízí současný globální finanční svět implementací strategie bankopojištění ještě další alternativní řešení zvyšující kapacitní možnosti přijímaného pojistného krytí, a to právě diverzifikací rizika mezisektoriálně. Prakticky to znamená další rozšíření možnosti rozvrstvení finančních důsledků katastrofální realizace rizik i mimo sektor pojišťovnictví, v tomto případě na bankovní a v případě derivativních instrumentů pak na celé finanční trhy včetně kapitálových.

Ze všech těchto úhlů pohledu byla těsná kooperace a posléze strategická aliance bank a pojišťoven v této vývojové etapě logickým krokem, vyústujícím nakonec ve vytváření multifunkčních finančních konglomerátů, kde má klient možnost na jednom pracovišti získat celou škálu finančních služeb od tradičních bankovních depozit a úvěrových produktů, přes paletu investičních instrumentů až po pojistné produkty. Poskytováním takto koncipovaných balíčků služeb integrovaná instituce významně zvyšuje loajalitu svých klientů a snižuje nebezpečí přechodu ke konkurenci. Přitom s relativně nízkými náklady získává další informace o svých klientech, které mohou být v dalším kroku využity k lepšímu zacílení nabídky produktových balíčků těsněji podle klientských potřeb.

V současné době však musíme konstatovat, že trend koncentrace a mezisektoriální integrace je silně erodován globální časovou a prostorovou kompresí jevů ekonomického světa a že vývojové fenomény koncentrace a mezisektoriální integrace mají zřejmě zenit za sebou. Historicky totiž další hospodářský vývoj posledních let, končící současnou hypotéční krizí, která začala ve Spojených státech, globálně se šířící na další segmenty finančních trhů a která vyvrací představy o možné dlouhodobější řízené stabilitě a prosperitě, jednoznačně pokračování integračních trendů rozhodně nepotvrzoval. Bylo tomu tak zejména proto, že akviziční prostor pro nový byznys se v minulé dekádě v tomto ohledu čím dále tím více vyčerpával a úměrně tomu se i zmenšoval počet akvizičních cílů. Orientace na zatím stále ještě otevřené pole působnosti na emerging markets má svá, relativně značná úskalí a rizika. Přeshraniční akvizice jako umísťování stále se vytvářejících kapitálových přebytků bank v některých zemích naráží i na regulatorní překážky. Navíc ale kromě zatím stále ještě převažujících výhod integrace se začaly projevovat i nevýhody a dokonce i první vážné neúspěchy integračních spojení, které nakonec vedly k jejich rozpadu a to paradoxně v konjunkturální době great moderation a po kterých došlo k určitém vystřízlivění a ochlazení prvotního optimismu akvizitérů.

Mezi nejznámější případy první vlny neúspěšných fúzí bank a pojišťoven patří akvizice Dresdner bank pojišťovnou Allianz, kterou začala banka záhy po spojení stahovat do červených čísel a dále akvizice pojišťovny Winterthur bankou Credit Suisse a fúze banky Citibank a pojišťovny Travelers.

K fúzi Citibank a Travelers došlo v roce 1998, v té době byla vytvořena největší světová bankopojišťovna Citigroup, která chtěla těžit ze synergických efektů mezisektoriálně integrace. Už po třech letech však byla neživotní sekce Travelers Properte & Causalty, což ještě nebylo možno považovat za protichůdný krok, jednak proto, že neživotní pojištění má přece jen odlišnou firemní kulturu, jednak v té době obecně neživotní pojištění po sérii katastrof včetně 11. září téměř prožívalo svůj neuralgický bod a svých neživotních kmenů se tehdy z obav zbavovalo více renomovaných pojišťoven (mimo jiné i bankovní pojišťovny českého pojistného trhu, sázející v tu chvíli na bankopojišťovací strategii prakticky s jedinou výjimkou – pojišťovnou ČSOB).

O čtyři roky později se však již bankopojišťovna Citigroup fakticky definitivně rozpadla, když odprodala s mírnou ztrátou i životní pojišťovací sekci s odůvodněním, že integrací vznikl efektivně neřiditelný kolos (Tuckey, 2005). Ve své době druhá největší bankopojišťovna, vzniklá v roce 1997 spojením švýcarské banky Credit Suisse a pojišťovny Winterthur, působící i v České republice, vcelku záhy zjistila významné snížení ziskovosti skupiny, negativní vliv mohla mít orientace pojišťovny Winterthur na nasycené pojistné trhy Švýcarska a Německa (blíže v (Arnold – Simonian, 2006). Poprvé byla pojišťovací sekce na prodej již v roce 2004, nakonec ji vloni, jak mohli zaznamenat i čeští klienti, koupila francouzská pojišťovna AXA.

Obětí finanční a ekonomické krize se v roce 2009 dále stala jedna z největších evropských bankopojišťoven – nizozemská ING, které musela být poskytnuta vydatná vládní pomoc a jejíž management pod tlakem Evropské komise musel souhlasit s rozdělením kdysi mocného globálního hráče na menší části včetně prodeje pojišťovací divize za účelem splacení části vládní pomoci.

Tyto neúspěchy potvrzují od počátku deklarované problémy s harmonizací předtím samostatných bankovních a pojišťovacích činností a jejich možnou operační neefektivnost, zejména jde-li o jejich enormní rozsah, přičemž u samotných pojišťovacích činností jsou úspory z rozsahu obecně obvykle nižší. Navíc ostrá konkurence vytváří tlak na snižování cen bez ohledu na velikost a organizační formu finančního subjektu, takže pro klienta nemusí být cena v tomto ohledu rozhodovacím parametrem.

Od samého počátku se z pohledu integrace jako problémový jevil segment neživotního pojištění. Matematicko-statistické problémy kalkulačních modelů, významně odlišná firemní kultura a obtížná adaptabilita většiny neživotních pojistných produktů (s výjimkou úrazového pojištění) do bankopojišťovací strategie prakticky hned od počátku předurčovala jako vhodné pro integraci s bankami především specializované životní pojišťovny s tím, že kompletace nabídky finančních produktů z oblasti neživotního pojištění bude cíleně stát mimo bankopojišťovací strategii. Takto v praxi na českém finančním trhu postupuje např. skupina České spořitelny, jejíž pojišťovna je specializovaná na životní pojistné produkty zabudovávané do klientských balíčků, pro neživotní produkty spolupracuje s pojišťovnou Kooperativa, obdobná praxe je i ve skupině Komerční banky, která nejprve kooperovala při nabídce neživotních pojištění s pojišťovnou Allianz, v současnosti má v nabídce neživotní produkty České pojišťovny..

Proces fúzí a akvizic na českém poměrně roztržštěném pojistném trhu v minulých letech pokračoval již mimo mezisektoriální integraci: Viena insurance Group, většinový vlastník druhé největší české pojišťovny Kooperativa akvírovala Českou podnikatelskou pojišťovnu, oběma subjektům ponechala samostatnost (se spojenými některými útvary), tedy sesterský vztah. V loňském roce byly položeny základy pro vznik holdingu pojišťovny Generali a

skupiny PPF, vlastníci Českou pojišťovnu, čímž vznikne nejsilnější podnik finančních služeb, zabývající se především pojišťovnictvím a spotřebitelským financováním ve střední a východní Evropě. V současnosti je ještě brzy na predikci, kam se bude holding nadále ubírat, ale čistá bankopojišťovací strategie to zcela zřejmě nebude.

Dalším problémovým okruhem, který již má a bude i nadále mít dle našeho názoru vliv na další pokračování integračních trendů, jsou možné změny v požadavcích klientů na jim nejlépe vyhovující formu finančních služeb. Za jeden z problémů distribuce balíčků vytypované skupině klientů byla od počátku považována standardizovaná struktura nabídky produktu, obsahující i služby, které daný klient plně nevyužije, ač jsou mu účtovány. S tímto problémovým okruhem souvisí i citelná ztráta osobních kontaktů klienta s makléřem, nižší míra objektivních informací a obtížnější přechod ke konkurenci.

S postupujícím časem se tento problém značně vyostřuje. V moderní příjmově polarizované společnosti bohatší skupině klientů již příliš standardizované produkty nevyhovují, jejich snahou je získat produkt jim co nejvíce „ušíť na míru“, což je určitým způsobem ve vážném rozporu s hlavní myšlenkou bankopojišťovací balíčkové strategie pro bankopojišťovacího poskytovatele služby. Takový produkt na míru na trhu totiž lépe nalezne a sestaví sofistikovaným klientům osobní makléř anebo nezávislý finanční poradce, který se nebude snažit na klienta marketingově působit ve prospěch nějakého určitého produktu, na jehož prodeji je dokonce hmotně zainteresován, anebo standardizovaného produktového balíčku. Ve směru těchto intencí je možno pozorovat i zvýšenou aktivitu menších podnikatelských subjektů, operujících v této oblasti.

Finanční krize na konci devadesátých let a z ní plynoucí nežádoucí turbulence na světových finančních trzích vyvolala také požadavek na efektivnější státní regulaci, především na vytváření systémovějšího ekonomicko-legislativního rámce a navazujícího dohledu regulátora za účelem zvýšení a zachování stability trhů, klientské bezpečnosti a snížení asymetrie informace. Současně bylo třeba v ekonomicko-legislativním rámci reagovat na poslední vývojové trendy, především na důsledky procesu fúzí a akvizic a důsledky procesu mezisektoriální integrace. Z našeho úhlu pohledu jsou v tomto kontextu nejdůležitější zejména regulační projekty Basel pro bankovnínictví a Solvency pro pojišťovnictví, striktněji stanovující požadavky na kapitálovou přiměřenost pro bankovní a pojistné operace, podstupované oběma institucemi, požadující novou kvalitu práce s podnikatelskými riziky banky a pojišťovny a pravidly reportingu zvyšující transparentci a snižující asymetrii informace mezi bankami a pojišťovnami a jejich klienty.

Zejména pro zlepšení kvality regulace na kapitálových trzích je v evropském hospodářském prostoru implementován společný tržní a regulační režim pro poskytování finančních služeb MiFID, jehož cílem je dokončit proces vytváření jednotného evropského trhu investičních služeb, reagovat na změny a inovace, které se objevily na kapitálovém trhu a zabezpečit ochranu investorů, prostřednictvím vytvoření silnějších, konkurenceschopnějších a robustnějších finančních trhů. Kritické projektu jej považují za přeregulovaný (Deloitte, 2007).

Působit proti možnému vzniku účetních skandálů poslední doby a posílit stálost a srovnatelnost používaných metod v účetnictví má aplikace zásad IFRS. S ohledem na to, že jednotlivé regulační projekty jsou připravovány jinými pracovními týmy, dochází mezi jednotlivými metodikami projektů k nekonzistencím. Uvedme jeden z příkladů: v literatuře jednou z metodologického hlediska nejčastěji diskutovaných definic je obsah pojmu riziko. Vědní disciplíny podporující rozhodování v nejistých podmínkách chápou rozhodování při

riziku jako rozhodování při apriorně známých pravděpodobnostech nastupování náhodné veličiny (sázka na číslo na kostce). Situace při nastupování nahodilostí při ekonomických či jiných lidských činnostech atribut apriorní znalosti pravděpodobností většinou postrádá. Přesto je pojem riziko, ovšem bez hlubší metodologické fundace, téměř výhradně užíván i v případě exaktního zkoumání dalších, podstatně složitějších ekonomických procesů a činností s nejednoznačnými nebo nejistými výsledky, aniž většinou zkoumané rozhodovací situace jsou dopředu objektivně pravděpodobnostně charakterizovány. Do tohoto stavu problému přichází IASB s vlastní definicí pojmu finanční a pojistné riziko. I když jde o předběžná stanoviska, která se ještě mohou podle výsledků diskuse zainteresovaných odborníků změnit, důsledky dosavadních formulací by mohly být dosti závažné pro účtování pojistného investičního životního pojištění. Standardy IFRS, jejichž implementace v tuto chvíli je zatím ještě pro pojišťovny zemí EU nepovinná, považují v intencích nových definic IASB pojmu pojistné riziko investiční životní pojistky, ale i některé kapitálové životní pojistky za investiční smlouvy, tedy nikoliv smlouvy pojistné. To se např. na Slovensku už promítlo do účetnictví pojišťoven dosti podstatným způsobem – přijaté pojistné z těchto smluv není vykazováno v ukazateli inkasované pojistné, tím se ovšem tato pojištění dostávají mimo konzervativní dohled nad pojišťovnictvím. Autoři účetních standardů na základě těchto předběžných, dle našeho názoru však i sporných definic, dělají závěry, které mohou mít dosti závažné důsledky pro klasifikaci některých tradičních ekonomických a finančních kategorií. Např. klasické životní pojištění na dožití se sjednaného věku se jen obtížně vtěsná do jimi vytvořené definice pojistné smlouvy.

V této souvislosti asi možno konstatovat, že regulatorní projekty Basel pro bankovníctví a Solvency pro pojišťovnictví patří k nejpropracovanějším a z hlediska regulace mezisektoriální integrace k těm navzájem nejkonzistentnějším (Ducháčková, 2007).

Otazníky nad účinností regulatorních projektů, i když v současnosti v různém stupni implementace vyvolala na počátku roku rychle se ze Spojených států šířící krize neobezeřetně poskytovaných hypotečních úvěrů dlužníkům s nižšími příjmy či horší kreditní historií a dále skandál jednoho z lídrů evropského bankovního trhu francouzské Societe Generale, která musela čelit expozici vůči v desítkách miliard eur vyčíslené ztrátě přesahující bilanční sumu banky a nakonec musela odepsat kvůli podvodnému jednání svého zaměstnance rekordních 5 mld. eur plus 2 miliardy eur jako důsledek dopadu hypoteční krize. Otázka aplikace jednoho z nejvíce propracovaných regulatorních projektů Basel II v oblasti lepšího řízení rizik banky jak v oblasti kreditního, tak operačního rizika, ale i celého risk based approach se tím dostává do velmi subtilní polohy. Zásadní otázkou asi zůstává, zda regulatorní projekty jsou skutečně schopny do budoucna zastavit destrukční turbulence na finančních trzích, chápaných americkým ekonomem a finančníkem G. Sorošem jako celoplanetární kasino.

Nelze se tedy divit prognózám některých odborníků, že v tomto prostředí se může stát příštím trendem omezování škály instrumentů v portfoliích institucionálních investorů, koncentrace na nabídku souboru homogenních produktů od více specializovaných finančních institucí, tedy jinými slovy vyšší soustředění se na „core“ byznys s intenzivnějším využíváním outsourcingu pro ostatní činnosti, v pojišťovnictví se ve světě s ohledem na poměrně vysokou pojištěnost životním pojištěním v bohatých ekonomikách očekává ubývání pojistitelů životu, poslední teze ovšem neplatí pro naši ekonomiku s nízkou pojištěností.

Závěr

Současný globální svět přináší časovou a prostorovou kompresi ekonomických jevů, což se projevuje jak modifikováním samotného obsahu tradičních ekonomických kategorií, tak novými vývojovými trendy, nebo jejich velmi rychlými změnami. V devadesátých letech nastoupený trend mezisektoriální integrace v rámci fúzí a akvizicí prochází v posledním období závažnými korekcemi. Máme na mysli jednak celkové určité vystřízlivění akvizitérů, kterým se do značné míry zmenšuje operační prostor, jednak o v tomto příspěvku zmíněný soubor faktorů, který bude dle našeho názoru působit proti dalšímu masivnímu pokračování trendu mezisektoriální integrace a koncentrace.

Literatura

- [1] Arnold, M. – Simonian, H. (2006): *Credit Suisse Gets Clean away from Insurance*. Financial Times, 15. 6. 2006.
- [2] Daňhel, J. (2005): *Quality Changes in Commercial Insurable Risk*. Acta Oeconomica Pragensia, 2005, roč. 13, č. 4, s. 113–120.
- [3] Daňhel, J. aj. (2006): *Pojistná teorie*. Praha, Professional Publishing, 2006.
- [4] Ducháčková, E. (2007): *Rizika pojišťovacích institucí a jejich řízení*. Auditor, 2007, roč. 14, č. 4, s. 11-17.
- [5] Deloitte (2007): *Take a balanced approach. What does MiFID mean to you?* [on-line], New York, Deloitte Touche Thomatsu, c2007, [cit. 23rd March, 2009], <<http://www.deloitte.com/assets/Dcom-Croatia/Local%20Assets/Documents/What%20does%20MiFID%20mean%20to%20you.pdf>>.
- [6] Tuckey, S. (2005): *Citigroup Failure Undermines Synergy Claims*. National Underwriter P&C, 14. 3. 2005.
- [7] Sigma (2007): *World insurance in 2006: Premium came back to „life“*. Sigma 2007, No. 4, Swiss Re. [on-line], Ženeva, Swiss Re sigma, 2007, no. 4, c2007, [cit. 23rd March, 2009], <http://www.swissre.com/resources/78a2a38048cc8193b5bebff786c7c74e-sigma_4_07_e_rev.pdf>.

Aktuální změny v charakteru integrace na finančních trzích

Eva Ducháčková – Jaroslav Daňhel

ABSTRAKT

Článek se zabývá změnami v integračních procesech na finančním trhu, speciálně na trhu bankovním a pojistném. Trend bank a pojišťoven směrem k bankopojištění přinesla synergické efekty a mezisektoriální stabilizaci. Občasné každé země mají různé představy ohledně finančních produktů a služeb. Ačkoli bankopojištění vytváří na trhu zcela nový prostor, nelze očekávat, že jeho popularita v budoucnosti vzroste.

Klíčová slova: Fúze a akvizice; Bankopojištění; Finanční trhy.

Current Changes on Integration Process on Financial Market

ABSTRACT

This article is dealt with changes in integration process on financial market, namely for banking and insurance market. Tendency of banks and insurance companies to develop of bancassurance brings synergic effects and intersectional stabilizer. Citizens of each country have different ideas about the financials products and services. Nevertheless bancassurance creates on the market completely a new space but it can be expected that its popularity will not be grow in the future.

Key words: Acquisition and merger; Bancassurance; Financial markets.

JEL classification: D74, D81, D82, G22.